

در آمدی بر قرآن پژوهی

مهندس سید مجتبی حسینی

www.ketab.ir

سر شناسه: حسینی، سیدمجتبی، ۱۳۳۸ -

Hosseini, Seyyed Mojtaba

عنوان و نام پدیدآور: درآمدی بر قرآن پژوهی / سیدمجتبی حسینی.

مشخصات نشر: تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۳۳۵ ص. ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.

شابک: ۰۰ - ۶۲۸ - ۴۳۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: حسینی، سیدمجتبی، ۱۳۳۸ - - وعظ

موضوع: Hosseini, Seyyed Mojtaba - - Sermons

موضوع: قرآن - - بررسی و شناخت

موضوع: Qur'an - - Surveys

شناسه افزوده: دفتر نشر فرهنگ اسلامی

شناسه افزوده: Islamic Culture Broadcasting Institute

رده‌بندی کنگره: ۱۰/۵ BP

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۰۸

شماره کتابشناسی ملی: ۷۸۹۴۵۲۰

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

WWW.ketab.ir

درآمدی بر قرآن پژوهی

نویسنده: مهندس سیدمجتبی حسینی

ویراستار: فاطمه هورش نیا • طراح جلد: سعید عجمی • صفحه‌آرا: حامد اژکان

چاپ اول: ۱۴۰۰

این کتاب در ۱۰۰۰ نسخه در چاپخانه افست، لیتوگرافی، چاپ و صحافی شد.

شابک: ۰۰ - ۶۲۸ - ۴۳۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸

دفتر مرکزی: پاسداران، میدان هروی، خیابان شهید افتخاریان، کوچه مریم، پلاک ۲۳

تلفن: ۲۲۹۳۶۱۴۰ - ۲۲۹۴۰۰۵۴

نشانی الکترونیک: www.daftarnashr.org • پست الکترونیک: print@daftarnashr.org

مدیریت پخش و توزیع: تهران، خیابان وحدت اسلامی، بعد از بیمارستان رازی، کوچه خندان، پلاک ۶۶ تلفن: ۰۰۰۰۳۳۱۱۲۱۰۰ - ۵۵۶۹۶۰۸۸

فروشگاه‌ها و مراکز پخش:

فروشگاه کتاب زیتون: ضلع جنوبی خیابان کریمخان، بین خیابان ایرانشهر و ماهشهر، پلاک ۱۴۴ تلفن: ۰۸۸۷۰۷۰۹۱

فروشگاه پاسداران: تلفن: ۰۲۸۵۵۱۶۴ • فروشگاه مشهد: تلفن: ۰۵۱ - ۳۲۲۱۴۸۳۱ - ۲

خواهشمند است نظرات خود را درباره این کتاب با ذکر نام آن به شماره ۰۴۸۵۰۳۰۰ پیامک کنید.

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۹		پیش از درس
۱۱		مقدمه و کلیات
۱۲		درون دینی بودن جایگاه بحث
۱۳		عدم وجود اختلاف در قرآن
۱۴		این اختلاف چه معنایی دارد
۱۹		فهم قرآن
۲۰		فهم مشترک و فهم اختصاصی
۲۶		دعوت قرآن از مردم برای تدبیر
۳۷		مخالفین فهم قرآن و استناد به قرآن
۴۰		موافقین فهم قرآن و استناد به قرآن
۴۳		نگاهی به شرایط تاریخی تفسیر
۴۷		تحلیل دلایل هر گروه
۵۳		آیا قرآن مبهم است؟
۵۶		قرآن در بیان فاطمی
۵۷		نوع بهره‌برداری از قرآن (افاده قرآن)
۶۱		نزول قرآن
۶۱		آغاز نزول قرآن
۶۴		انزال و تنزیل
۶۵		انزال روح قرآن یا آیات قرآن؟
۶۹		تنزیل
۷۰		پیش آگاهی پیامبر ﷺ از قرآن یا آیات قرآن
۷۰		علم غیب و ربط آن به رسالت
۷۴		نیم‌نگاهی دوباره به موضوع فهم قرآن

۷۷	تحریر قرآن
۸۰	مصحف امیر مؤمنان
۸۳	اعتبار مصحف موجود
۸۷	تقسیم‌بندی آیات و نام سوره‌ها
۸۹	ترتیب سوره‌ها و نام آن‌ها
۹۰	اسامی سوره‌ها
۹۳	زبان قرآن
۱۰۵	سبک بیان
۱۰۵	سبک ظاهری
۱۰۷	سه دلیل زیبایی سبک ظاهری قرآن
۱۰۹	نقش ماده و هیأت کلمه
۱۱۳	سیاق آیه
۱۱۵	ارتباط و نظم مطالب
۱۲۴	نظم سیاقی قرآن
۱۲۷	تبویب و تقسیم موضوعی قرآن
۱۲۹	شان نزول
۱۲۹	شان نزول یا سبب نزول؟
۱۳۰	اعتبار روایات شان نزول
۱۳۱	استفاده ما از شان نزول
۱۳۳	تحلیل شرایط اجتماعی
۱۳۵	منع تطبیق‌های ظاهری
۱۴۰	تفاوت فرد و جریان
۱۴۱	نسبت حوادث و آیات
۱۴۲	رابطه روح و جسم
۱۴۵	نسخ
۱۴۵	نسخ چیست؟
۱۵۰	شبهه اول: مسئله علم الهی در نسخ
۱۵۲	شبهه دوم: مسئله فایده آیات منسوخه
۱۵۳	شبهه سوم: مسئله نسخ و مصلحت احکام
۱۵۴	علم الهی یا قدرت الهی؟
۱۶۰	تغییر در محیط و شرایط انسانی
۱۶۱	ضرورت نسخ
۱۶۶	نسخ در آیات تکوین

۱۷۱	 نسخ و مصلحت
۱۷۳	 نسخ و مصلحت ابتلاء
۱۷۶	 مسئله بداء
۱۷۷	 نسخ پس از رحلت پیامبر ﷺ
۱۸۰	 جمع‌بندی مبحث نسخ
۱۸۳	 محکم، متشابه و تأویل
۱۸۸	 جایگاه تأویل و تشابه در تمام آیات الهی
۱۹۱	 به کجا می‌خواهی برگردی؟
۱۹۵	 سبع المثانی
۱۹۹	 روش مثال زدن
۲۰۱	 معیاری برای پیروی نکردن از متشابهات
۲۰۲	 تأویل‌گرایی
۲۱۲	 رابطه کتاب قرآن و کتاب خلقت
۲۱۷	 رسیدن به تأویل و رسیدن تأویل
۲۲۴	 ظاهر و باطن
۲۳۵	 چه کسانی بطن و تأویل را می‌دانند؟
۲۳۹	 نقش تأویل و بطن در جاودانگی قرآن
۲۴۷	 بازشناسی مفهوم ذکر
۲۴۷	 ذکر چیست؟
۲۵۸	 قرآن، بصائر است
۲۶۳	 تفسیر
۲۶۳	 پرهیز یا احتیاط شدید در فتوا
۲۶۳	 تحمیل رأی خود بر آیات: تفسیر به رأی
۲۶۴	 تدبیر یا تفسیر؟
۲۶۵	 تدبیر یعنی چه؟
۲۶۸	 تعقل و تدبیر
۲۷۰	 نقش قلب در تدبیر
۲۷۳	 ضرورت افزایش مستمر ظرفیت و توانمندی مفسر
۲۷۴	 روش تفسیر یا قابلیت مفسر؟
۲۸۰	 رابطه مفسر با اهل بیت
۲۸۳	 نقش اهل بیت علیهم‌السلام
۲۸۷	 ارجاع ائمه به قرآن
۲۹۳	 رعایت چه نکاتی در تفسیر الزامی است؟

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیش از درس

مهرماه سال ۱۳۸۴ دوره جلسات تفسیری ماه مبارک رمضان با عنوان دیگری آغاز شد. عنوان این مباحثه که بیست و یک جلسه به طول انجامید، «قرآن‌شناسی» بود.

در همان جلسه آغازین مطرح شد که «طرح این مباحث، نشانه ادعای ما درباره شناخت قرآن نیست، بلکه تلاش ماست برای شناخت قرآن». پس از گذشت سال‌ها، بر آن شدیم تا متن این درس‌گفتارها را از روی نوارها و فایل‌های موجود پیاده کنیم و با منظم‌سازی آن به صورت موضوعی، در اختیار علاقه‌مندان قرار دهیم.

متن جلسات به همت برادر ارجمند سید محمد رضا عرب پیاده، و پس از انجام برخی اصلاحات نگارشی و محتوایی، با موضوع‌بندی جدید مرتب شد و مطالبی به آن اضافه یا از آن کاسته شد.

هنگامی که به سایر کتاب‌ها و مقالات قرآن‌شناسی مراجعه می‌کنیم، با موضوعات متنوع و زیادی روبه‌رو می‌شویم که در این کتاب به بسیاری از

این موضوعات پرداخته نشده است. زیرا در صدد تکرار آنچه قبلاً بیان شده، نبودیم. بلکه کتاب حاوی برخی نگاه‌های خاص به بعضی موضوعات قرآنی است که پاسخ‌های جدیدی به شبهات می‌دهد که ممکن است با نگاه برخی اندیشمندان این حوزه تفاوت‌هایی داشته باشد.

امید است آنچه فراهم آمده، مورد استفاده پژوهشگران و علاقه‌مندان حوزه علوم قرآنی و تفسیر، و مرضی درگاه باری تعالی قرار گیرد.